

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

DOM
2018-10-17
meddelad i
Stockholm

Mål nr: B 13682-17

PARTER (Antal motparter: 1)

Motpart

AA

FINANSINSPEKTIONEN
Ink. 2018 -10- 18
Dnr.

Ombud:
Olof Nelson
Stockholmen Juridik
Kvarnsjövägen 14
132 39 Saltsjö-Boo

Sökande
Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

Ombud:
Magnus Schmauch
Finansinspektionen Box 7821
103 97 Stockholm

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten
Finansinspektionens yrkande om sanktionsavgift avslås.

Ersättning
AA tillerkänns ersättning av allmänna medel med 20 385 kr för sina kostnader för privat ombud. Av beloppet avser 4 077 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN M.M.

Finansinspektionen har yrkat att AA ska betala en sanktionsavgift om 75 000 kr enligt följande påstående om överträdelse.

AA har på Nasdaq First North Stockholm den 4 maj 2017 kl. 09.00 utfört en transaktion mellan två egna konton.

Transaktionen gällde 6 801 aktier — till ett värde om 30 944 kr — i bolaget Xintela AB (XINT) (ISIN: 5E0007756903) och utgjorde 62,7 procent av den totala dagsvolymen.

Transaktionen har inte lett till någon förändring av det verkliga ägandet av de ifrågavarande aktierna. Transaktionen kan förväntas ha gett falska eller vilseledande signaler om tillgång och efterfrågan på aktien.

AA har vidgått att han genomfört den aktuella transaktionen men har bestritt yrkandet om sanktionsavgift.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Finansinspektionen

Transaktionen som AA genomförde utgör en överträdelse av EU:s marknadsmissbruksförordning nr 569/2014 ("MAR"). Av artiklarna 12.1 a i och 15 MAR framgår att det räcker med att transaktionen, när den genomfördes, kunde förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris. Handel mellan egna konton, s.k. egenhandel är inte tillåten. Med hänsyn till att AA transaktion utgjorde 62,7 procent av dagsomsättningen kan transaktionen i vart fall ha förväntats ge vilseledande signaler på marknaden. Transaktionen har inte utförts av legitima skäl och enligt godtagen marknadspraxis.

Skattemässiga skäl utgör inte legitima skäl i MAR:s mening. Det krävs inte uppsåt eller oaktsamhet för att det ska vara fråga om en överträdelse.

Överträdelsen har, med hänsyn till att den utgjorde 62,7 procent av dagsomsättningen, inte varit ringa. AA har tagit del av reglerna för depåavtalet och kan därmed förväntats känna till dessa. Det föreligger därför en presumtion för att han varit oaktsam. Han har inte fått information från sin bank Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) (SEB) om att han skulle köpa eller sälja sitt aktieinnehav i Xintela AB på börsen. Överträdelsen har därmed inte varit ursäktlig. Även om det skett en vårdslös rådgivning kan det inte frita AA

från ansvar. Det skulle försvåra ingripanden enligt förordningen om ansvaret för överträdelsen förskjuts från den som begått överträdelsen till den som lämnat rådgivningen. SEB har förvisso ett ansvar att förebygga samt anmäla misstänkta transaktioner (art. 16 MAR). SEB har i det här fallet anmält transaktionen till Finansinspektionen och har därför inte brustit i sitt ansvar enligt förordningen.

Sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas till högst fem miljoner euro. I de godkända sanktionsförelägganden som Finansinspektionen har utfärdat för överträdelser gällande egenhandel har avgiften bestämts till mellan 25 000 och 90 000 kr. Den lägsta avgiften har bestämts för transaktioner som rört några tusenlappar och den högsta avgiften har utfärdats för transaktioner där dagsomsättningen varit 90 procent. Överträdelser avseende egenhandel är överlag att betrakta som mindre allvarliga än s.k. enpetare. AA överträdelse är inte av det allvarligare slaget. I förevarande fall stod AA transaktion för 62,7 procent av aktiens omsättning den aktuella dagen. Uppgiften om den missvisande omsättningen är fortsatt kvar på marknaden. AA transaktion har troligtvis inte haft effekter på det finansiella systemet, men om sådana transaktioner tillåts skulle förtroendet för den finansiella marknaden undermineras på sikt. AA har även varit en företrädare för näringslivet

och borde ha förstått att transaktionen var otillåten. Vid sådana förhållanden anser Finansinspektionen att sanktionsavgiften ska bestämmas till det yrkade beloppet om 75 000 kr.

AA

I april 2017 uppmärksammade han de nya skattereglerna för investeringssparkonton och ville därför flytta över sitt aktieinnehav i Xintela AB från sitt notariatkonto till ett investeringssparkonto. Han tog kontakt med sin bank SEB:s kundservice och fick beskedet att han var tvungen att sälja sitt innehav för att sedan köpa tillbaka det, och att han kunde genomföra transaktionen själv. Därefter sålde han innehavet i notariatkontot och köpte tillbaka aktierna i investeringssparkontot. Syftet var inte att göra någon vinst, utan endast att flytta över aktierna i enlighet med SEB:s instruktioner.

Han är pensionär, privatperson och småsparare och gör endast ett fåtal aktietransaktioner per år. Han var vid tidpunkten för transaktionen inte insatt i det omfattande regelverket om marknadsmanipulation. Han har inte heller haft någon avsikt att ge felaktiga signaler till marknaden. Transaktionen har utförts av legitima skäl, dvs. för att utnyttja de förmånligare skattereglerna med ett investeringssparkonto.

Transaktionen omfattade endast en procent av antalet order den aktuella dagen. Orderlistan är ett bättre mått på intresset på marknaden än avslutslistan, varför dagsvolymen inte kan tillmätas den betydelse som Finansinspektionen har gjort gällande. Vidare utgjorde hans aktieandel mindre än tre promille av Xintela AB:s totala aktiestock. Det är därför omöjligt att hans transaktion skulle gett upphov till otillbörliga signaler på marknaden. Det har heller inte gått att förutse hur många aktier som skulle omsättas den dagen. Han har ingen relation till andra aktieägare eller personer i ledande ställning i Xintela AB och han har inte haft tillgång till

annan information än den som funnits allmänt tillgänglig på marknaden. Han har alltså inte haft någon insyn i bolaget eller andra aktieägares situation som skulle ge honom motiv att påverka marknaden. Hans enda avsikt var att flytta sina aktier mellan två konton.

SEB har en skyldighet att upprätthålla effektiva arrangemang för att undvika marknadsmanipulation och har brustit i sina rutiner att upplysa om eller hindra en transaktion som står i strid med MAR, vilket inte bör läggas honom till last.

UTREDNINGEN

AA har hörts.

Finansinspektionen har som skriftlig bevisning bl.a. åberopat avslutslista och transaktionsinformation, depåuppgifter, uppgift om totalt antal omsatta aktier i bolaget Xintela AB, depåavtal med allmänna villkor om SEB:s åtaganden och handel med finansiella instrument på investeringssparkontot, Nasdaq First Norths nordic rulebook och Nasdaq nordics member rules.

AA har som muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med BB, kundtjänstmedarbetare på SEB, och CC, chef för SEB kundservice. Han har som skriftlig bevisning åberopat bl.a. orderdata och avslutsdata, avräkningsnotor från försäljning och köp av aktieposten, avtal om investeringssparkonto i SEB, skriftlig information om SEB och dess värdepapperstjänster, riktlinjer för utförande av order, allmänna villkor för handel med finansiella instrument samt utdrag ur Svenska Akademiens ordbok. AA har även åberopat en ljudupptagning av ett samtal mellan honom och SEB:s kundtjänstmedarbetare DD.

AA har berättat i huvudsak följande. Han fick ett erbjudande från en investeringsbank att vara med i en nyemission i Xintela AB och ansökte om att vara med. Han blev tilldelad ungefär 6 800 aktier som han placerade i sitt notariatkonto. Han hade en kort tid dessförinnan öppnat ett investeringssparkonto. Eftersom investeringen i Xintela AB var långsiktig och han ansåg det mer skattemässigt förmånligt att ha aktierna i ett investeringssparkonto bestämde han sig för att flytta aktierna. Eftersom sparformen investeringssparkonto var ny för honom ringde han den 3 maj 2017 till sin bank SEB och frågade hur han skulle gå tillväga för att flytta över aktierna från notariatkontot till investeringssparkontot. Det var BB som tog emot hans samtal. Han fick ett kortfattat och entydigt svar om att han var tvungen att sälja aktierna i notariatkontot för att sedan köpa tillbaka dem i investeringssparkontot och därefter ta upp försäljningen i deklARATIONEN. Han blev inte erbjuden att genomföra flytten på något annat sätt. Hade banken erbjudit honom att flytta över aktierna på något annat sätt hade han tackat ja till det.

Efter samtalet lade han via sin internetbank en säljorder i notariatkontot och en köporder i investeringssparkontot, båda till marknadspris, i enlighet med de instruktioner han fått från banken. Han hade inte en tanke på att transaktionen kunde vara otillåten. Han har inte genomfört någon liknande transaktion varken före eller efter den 4 maj 2017 och har inte för avsikt att göra det i framtiden heller.

Han har i sitt yrkesverksamma liv arbetat i ledande befattningar inom produktionsorienterade företag. Numera är han pensionär. Han vet hur börserna fungerar, men följer den inte dagligen. Någon gång i månaden tittar han i tidningen och han tar del av sina kontoutdrag. Precis som de flesta småsparare har han fått klart för sig via pressen att det för sparande på lång sikt är bra att ha sitt sparande i aktier.

BB har berättat i huvudsak följande. Hon arbetar i kundtjänsten på SEB:s telefonbank. Hon tog emot AA samtal till kundtjänsten den

3 maj 2017 och har lyssnat på samtalet i efterhand. När hon får frågor från en kund om hur kunden ska gå tillväga för att föra över sina aktier från ett notariatkonto till ett investeringssparkonto brukar hon svara att banken kan ta emot en sådan order. Hon brukar också upplysa om de skattemässiga konsekvenserna av transaktionen. Hon tror inte att kunden kan göra transaktionen själv, utan att kunden måste kontakta telefonbanken eller komma in till ett bankkontor, men hon vet inte säkert. Till AA sa hon att han kunde överföra aktierna från en depå till ett investeringssparkonto och att överföringen skulle räknas som en försäljning. Hon varnade inte AA för risken för egenhandel eller marknadsmanipulation.

CC har berättat i huvudsak följande. Hon har arbetat på SEB i 28 år och är sedan 10 år tillbaka en av två chefer för telefonbanken och kundservice. Hon känner inte till om SEB upplyser sina kunder om regelverket för marknadsmanipulation och egenhandel. Om en kund ringer och frågar om överföringar mellan ett notariatkonto och ett investeringssparkonto upplyser banken hur en sådan överföring beskattas. Kunden kan själv genomföra försäljningen av aktierna i depån och köpet i investeringssparkontot via internetbanken. Hon känner inte till om en sådan försäljning äger rum på börsen eller utanför.

DOMSKÄL

Marknadsmanipulation enligt MAR

Av artiklarna 12.1 a i och 15 MAR framgår att utförandet av en transaktion som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på ett finansiellt instrument är marknadsmanipulation och att det är otillåtet. Det räcker således med att transaktionen, när den genomfördes, kunde förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris. Till

skillnad mot den straffrättsliga regleringen uppställs inte något krav på uppsåt eller oaktsamhet.

Av utredningen framgår att AA genomförde den transaktion som beskrivs i Finansinspektionens stämningens ansökan och att det verkliga ägandet av de ifrågakvarande aktierna inte förändrades. Det är även utrett att transaktionen utgjorde 62,7 procent av den totala dagsvolymen i Xintela AB. Transaktionen kan, med hänsyn till att den utgjorde en betydande del av dagsvolymen, ha förväntats att ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan och pris på aktien. Vad AA har anfört om att hans transaktion endast utgjorde en procent av antalet order den aktuella dagen föranleder ingen annan bedömning.

Slutsatsen blir att AA transaktion kan förväntas ha gett falska eller vilseledande signaler i fråga om tillgång, efterfrågan eller pris på aktien och att hans agerande därmed har utgjort marknadsmanipulation enligt artikel 12.1 a MAR.

Undantag från MAR

Enligt artiklarna 12.1 och 13 MAR aktualiseras inte förbudet mot marknadsmanipulation om det kan visas att transaktionen har utförts av legitima skäl och i enlighet med godtagen marknadspraxis. Kraven är kumulativa. Finansinspektionen kan som behörig myndighet etablera godtagen marknadspraxis enligt artikel 13 MAR. Finansinspektionen har dock inte nyttjat den möjligheten och undantaget är därmed inte tillämpligt.

Överträdelse av förbudet mot marknadsmanipulation

Sammanfattningsvis visar utredningen att AA har överträtt förbudet mot marknadsmanipulation i MAR och att hans agerande inte uppfyller förutsättningarna för legitima skäl och godtagen marknadspraxis.

Sanktionsavgift

Eftersom AA har genomfört en transaktion i strid med förbudet mot marknadsmanipulation ska Finansinspektionen enligt 5 kap. 1 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ("KompL") ingripa mot honom. Finansinspektionen har gjort gällande att ingripandet med stöd av 5 kap. 3 § KompL ska ske genom att AA åläggs att betala en sanktionsavgift.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska även tas till överträdelsens konkreta och potentiella effekter på det finansiella systemet, skador som uppstått och graden av ansvar. Därutöver ska Finansinspektionen beakta försvårande och förmildrande omständigheter. Avslutningsvis ska hänsyn tas till den berörda personens finansiella ställning och den vinst som denna har erhållit till följd av överträdelsen. Detta följer av 5 kap. 18 § samt 15 och 16 §§.

Finansinspektionen får även avstå från ingripande om 1) överträdelsen är ringa eller ursäktlig, 2) personen i fråga gör rättelse, 3) om något annat organ har vidtagit åtgärder mot personen och dessa åtgärder bedöms som tillräckliga eller 4) det annars finns särskilda skäl (5 kap. 17 § KompL). Enligt förarbetena kan särskilda skäl enligt punkt 4 föreligga om det är en underårig som har överträtt marknadsmissbruksförordningen och det förefaller orimligt att besluta om sanktion mot denne. Det kan också föreligga särskilda skäl om någon annan myndighet har beslutat om ingripande på ett sätt som innebär att dubbelprövningsförbudet hindrar ett nytt ingripande. Eftersom den ringa formen av marknadsmanipulation avkriminaliserades i syfte att den istället skulle kunna bli föremål för administrativa sanktioner ska uttrycket ringa i punkt 1 inte motsvara straffrättens ringa brott. Med ringa överträdelse bör förstås överträdelser som framstår som bagatellartade. En

överträdelse skulle kunna vara ursäktlig enligt punkt 1 om det är uppenbart att överträdelsen har begåtts av förbiseende (prop. 2016/17:22 s. 391 f.).

I förevarande fall är punkterna 2 och 3 i 5 kap. 17 § KompL inte tillämpliga. Tingsrätten anser inte heller att det föreligger några särskilda skäl enligt punkt 4. Med hänsyn till att AA transaktion utgjort en betydande del av dagsvolymen i Xintela AB kan överträdelsen inte heller betraktas som ringa i den bemärkelsen som avses i paragrafen. Frågan är då om överträdelsen har varit ursäktlig.

Gemensamt för olika typer sanktionsavgifter är att de ofta bygger på strikt ansvar. Det är alltså fråga om regler som är relativt enkla att tillämpa och beslutsfattandet är förhållandevis schabloniserat, vilket är omständigheter som ofta framhålls som skäl för att tillsynsmyndigheter kan anses vara lämpade att fatta beslut i sådana ärenden. Ytterligare skäl är att tillsynsmyndigheterna är de myndighetsaktörer som är närmast verksamhetsutövarna och som därför har störst möjlighet till kontroll, snabb upptäckt och snabb reaktion vid överträdelse. För att tillgodose rättssäkerhetskrav finns ofta säkerhetsventiler i form av bestämmelser om jämkning och avgiftseftergift i vissa undantagsfall där den avgiftsskyldiges agerande framstår som ursäktligt. En bedömning av om ett visst agerande är ursäktligt kan därför till viss del sägas omfatta subjektiva förhållanden. Det följer emellertid av allmänna rättsprinciper att okunskap om att en transaktion varit otillåten i regel inte medför att agerandet ska betraktas som ursäktligt.

AA har uppgett att han inte har några fördjupade kunskaper om aktiehandel och att han med den aktuella transaktionen inte hade någon avsikt att manipulera marknaden. Han hade inte någon tanke på att transaktionen kunde vara otillåten. Han rättade sig endast efter de instruktioner han fick från sin bank om hur han skulle gå tillväga för att flytta sitt aktieinnehav i Xintela AB från sitt notariatkonto till sitt nyöppnade investeringssparkonto. Vad AA har

uppgett i denna del motsägs inte av vad som framkommit vid vittnesförhören med BB och CC. AA uppgifter motsägs inte heller av omständigheterna vid transaktionen, dvs. att AA efter telefonsamtalet till banken i sitt investeringssparkonto köpt exakt samma antal aktier som han sålt i notariatkontot; en transaktion som medförde en förlust för AA.

Mot denna bakgrund anser tingsrätten att utgångspunkten för prövningen av om AA överträdelse har varit ursäktlig bör vara att AA fick instruktionen av sin bank att han, för att flytta sitt aktieinnehav mellan sitt notariatkonto och sitt investeringssparkonto, var tvungen att utföra en försäljning och ett efterföljande köp på den öppna marknaden och att han själv kunde genomföra transaktionen via internetbanken. Vid nu angivna förhållanden får den överträdelse som AA har gjort sig skyldig till anses ursäktlig. Finansinspektionens yrkande om att AA ska betala en sanktionsavgift ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Enligt 6 kap. 3 § KompL gäller för mål om sanktionsföreläggande vad som i allmänhet är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott där det inte är föreskrivet svårare straff än böter. Eftersom Finansinspektionens yrkande om sanktionsavgift har avslagits kan AA ha rätt till ersättning av allmänna medel för sina rättegångskostnader enligt 31 kap. 2 § rättegångsbalken. För att ersättning ska kunna utgå måste kostnaderna ha varit skäligen motiverade för att AA skulle kunna tillvarata sin rätt. Högsta domstolen har uttalat att ersättningen bör bestämmas med utgångspunkt i brottmålstaxan respektive timkostnadsnormen, förutsatt att målets beskaffenhet eller annan särskild omständighet inte föranleder att den tilltalade har haft ett behov av en särskilt

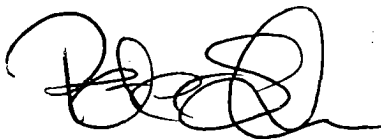
kvalificerad försvarare (NJA 1982 s. 836, NJA 1984 s. 641 I, NJA 1991 s. 600 och NJA 2015 s. 62).

AA har yrkat ersättning för Olof Nelsons arbete med 59 timmar á 1 500 kr, vilket överskrider timkostnadsnormen. Det har inte framkommit att AA har haft ett behov av en särskilt kvalificerad försvarare, eller att Olof Nelson har anlitats för sin specialistkompetens på området. Det finns därför inte anledning att frånga en tillämpning av timkostnadsnormen. Med hänsyn till målets beskaffenhet anser tingsrätten att AA är skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 12 timmars arbete för ombudet samt att timkostnadsnormen för år 2018 ska tillämpas. Till detta kommer mervärdesskatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se domsbilaga 1 (TR-01)

Överklagande = ställt till Svea hovrätt = ska ha kommit in till tingsrätten senast den 7 november 2018. Prövningstillstånd krävs.

På tingsrättens vägnar

Peter Scharmer